

S. N. NEVELJEVA

**STAROINDIJSKA
MITOLOGIJA**

Dečja knjiga
Beograd, 1990.

UVOD

U sastav staroindijske epske poeme "Mahabharate" ulazi 18 knjiga različitog obima. "Harivanša" ("Rodoslovna knjiga Hari", t.j., boga Višnu) svojevrstan je prilog epopeji. Treća knjiga "Mahabharate" ("Aranjakaparva", t.j., "Šumska"), čiji se materijal koristi u ovim raspravama, po obimu je jedino posle dvanaeste knjige "Šantiparve" ("Knjige o pomirenju") i čini približno jednu osminu čitavog obima epopeje.¹⁾

"Aranjakaparva" je neobično bogata mitološkom informacijom, na osnovu koje je, u određenoj meri, moguće suditi i o mitologiji epske baštine u celini. Pregled koji vam stavljamo na raspolaganje predstavlja uvodno proučavanje epske mitologije (opis mitoloških jedinica prvog reda - glavnih bogova hinduističkog panteona) na osnovu njenog materijala.²⁾ Govoreći o staroindijskom epu imamo u vidu pre svega "Mahabharatu", premda čitav niz tvđenja i postavki s visokim stepenom verovatnoće može da se odnosi i na drugu epsku poemu - "Ramajanu", koja, prema E. V. Hopkinsu /47,2/ ne pokazuje suštinska razilaženja s "Mahabharatom" u razmatranju karaktera osnovnih božanstava.

Ovo istraživanje ne pretenduje na to da potpuno obuhvati odabrani deo mitološke strukture eposa u njegovom istorijskom razvoju. Retka poređenja s mitološkim dokumentima izvan teksta koji analiziramo i veoma kratak izlet u praistoriju epskih božanstava imaju za cilj da, ukoliko je to moguće, koncizno odrede najvažnije etape evolucije centralnih mitoloških jedinica "Mahabharate". Upoređivanje dokumenata o razvoju mitologije sa kulturom, religijom, istorijom, staroindijskog društva tema je posebnog istraživanja. A neposredan cilj koji je stajao pred autorom, jeste - da se opisivanjem mitološkog aspekta teksta omogućí njegovo nužno razumevanje, jer znatan deo epskih reminiscencija, upućivanja i citata, sadržaja vezanih za učestće mitoloških ličnosti, teško je razumeti bez poznavanja staroindijske mitologije. Materijal koji je predstavljen u pregledu može biti uzet u obzir prilikom stvaranja celovitog opisa mitologije epa, na temu analize staroindijskih mitoloških predstava, kao sinkretička forma drevne ideologije.

Možda će on biti predmet interesovanja za onoga ko proučava kulturu stare Indije, ili, uostalom, za bilo kog istraživača mitologije.